VICIPÆDIA

Dominium linguisticum Asturicum

Haec commentatio vicificanda est ut rationibus qualitatis propositis obtemperet.
Quapropter rogamus ut corrigas (https://la.wikipedia.org/w/index.php?title=Dominium_linguisticum_Asturicum&action=edit) praecipue introductionem, formam, nexusque extra et intra Vicipaediam.

Dominium linguisticum Asturicum modalitatum examen e lingua Latina derivatarum per saeculorum cursum, in oppidorum Asturicorum Latinizatorum sermone ob Imperii Romani occupationem in hac Paeninsulae Hibericae zona geographica refert.

Index

Prooemium

Sine unius modi aut alterius rationibus consideratis, praecipuas linguisticas dominii modalitates linguas referimus, tres sic linguistice persimiles esse ut solum una putanda esset cum nomine a unoquoque lecto scientes; sed consideratis socialibus, historicis et administrativis causis et putato visi puncto neutro, in hoc articulo linguae tres modalitates principales considerabuntur.

Nomen

Hoc nomen designatio consensus a glottologo, ex-praeside Academiae Linguae Asturianae, Xosé Lluis García Arias procusa, est ne nulla geographica connotatio dominio per tres historicas regiones bene definitas dilatato det et ut ita iunctionem assequantur sine inventis obicibus innecessariis linguae usum expandere permittentem.

Nomen alias acceptiones a saeculi undevicensimi finibus usas et, unius aut alterius modi, alicui regioni pro alia praestantiam dantes, substituit; observatis linguis peculiare e Latina populi totum dominium colentis evolutione, hoc nomine uti ut iunctio necessarissima maneatur decretum est.

Linguistica affiliatio

- Linguae Indoeuropaeae.
  - Familia Italica.
    - Linguae Romanicae occidentales.
      - Circulus Hiberorromanicus.
        - Subcirculus Asturicus

Origo

Dominii origo lingua Latina vulgaris est, id est, communis vulgi sermo quem Imperium Romanum sparsit, praecipue cum legionibus e Septemtrionali Africa proventis Asturicae Augustae et Legioni VI statutis, in terris a populis Asturicis incultis. Linguae autochthonae pro hac nova substitutio lenta sed irretinibilis, nam Imperiali lingua uti plurimorum jurum et libertatum porta erat, inter ea maximi ponderis; civitatis romanae.

Praesentia harum virium aboriginum oppidorum acculturationis processui multum utilis fuit, cum oppositione firmiore in longiquissimis zonis, sicut in Jugo Cantabrico, Capraria (Hispanice *La Cabrera*), Bergido (Hispanice *El Bierzo*) et suavior in zonis pervioribus; sic etiam conventi Asturicensis creatio cum capite Asturicae processum accelerare fecit, nam aurariae Medullae (Hispanice *Las Médulas*) Imperio necessariae erant et, quod constantem pacem in regione firmare volebat, fere totum Asturicum territorium sub imperiali dominio non esse sciens.

Peculiaris Latinae linguae evolutio per Asturem in praesenti linguistico circulo nec spontanea nec geographice longiqua fuit; sed sic paulatim Italicus sermo transformavit ut saeculo X jam satis dissimilis esset ad considerandam eam linguam Romanicam ipsam. Duarum conventus divisionum nulla, Cismontana (Legio) et Transmontana (Asturiae), una originaria dominii incunabula est, sed in duabus simul surgit, nunquam a gentibus aut tribubus Asturicum cultutale examen formantibus divisis, et quae sicut dialectalis divisio hactenus se junctantes sine administrativis divisionibus consideratis stant.

Haec in saeculorum cursum evolutio medio saeculo X apparere primas in hac Romanica lingua lineas faciunt, Documentum Caseorum (*Nodicia de Kesos*) Legionensi in monasterio. Praeterea legalium documentorum copia in hac Romanica lingua per omnia Asturiana Legionensiaque monasteria apparebunt, quae in societate linguae pondus indicant, res logica quod erat lingua coronae Legionis communis; quamobrem Romanicata documenta in Pallantia apparent et linguistica sermonis vestigia in transitionis dialectis velut Extremaduriano, ibi a recultoribus apportato, nobis non obliviscendum est Extremaduriam praesentem fere totam Extremaduriae Legionensi respondere, respondendo sic naturalis linguae Coronae praecipuissimae ponderi.

Invenire fere nullum documentum haud legale, et haec in Pleno Mediaevo surgere coepisse velut mentis mutationem, debetur quod Regna Asturiarum et Legionis Visigothici Regni Toletani heredes putabantur, et ut suam Imperii Legionensis aut Hispanici ideam firmarent, lingua Latina usi sunt ut alias paeninsulares gubernationes integrarent, et praecipue al-Andalus quod antiqua Hispania putabatur; praeponderantia sub aliis.

Dialectologica divisio

Valde magna linguae divisio est, praecipue in tres fasces; Orientalem, Centralem et Occidentalem. Sed eis rebus addenda est divisio has tres dispertita et Jugum Cantabricum transeuns, et ea quae dominium linguisticum in Septemtrionale et Meridionale dividit. Praeterea in quoque circulo limites clari non sunt et subdialecti cum dissimillimis peculiaritatibus.

- Asturicus Orientalis: In Leginensi provincia practice extinctus esset sed cum satis vitalitate in Asturiis manet.
- Asturicus Centralis: Hic subcirculus ubi plus differentiae inter partem Septemtrionalem et Meridionalem animadvertuntur.
    - Asturicus Centralis Septemtrionalis: Maximus ob loquentes vitalitatemque, normativa linguae Asturianae basis est.
    - Asturicus Centralis Meridionalis: In extinctionis viis, modalitas maxima esset quod fere dimidium Legionis provinciae et partem Samurae Orientalis occuparet.
- Asturicus Occidentalis:
    - Asturicus Occidentalis Septemtrionalis: Praesens secunda modalitas ob loquentes vitalitatemque in Principatu Asturiarum.
    - Asturicus Occidentalis Meridionalis: Modalitas firmissima ob loquentium numerum in Legionis regione; putatur futurae linguae Legionicae normativizationis basis. Huic circulo et pertinet tertica lingua, Mirandica.

Praeter hos tres addendus esset alius plus qui transitionis dialecti essent:

- Montanus (*Montañés*/*Cántabru*): fabulatus in Cantabria.
- Sermones Euvenavici (*Falas Eo-Naviegas*): fabulati in conciliis (*conceyus*) Asturiarum Occidentallimis.
- Extremadurianus (*Estremeñu*): fabulatus in communitate autonoma Extremaduria et in aliquis Salmanticae conciliis.

Numerus loquentium

Trium regionum circuli conjunctum studium non est, quod in Legione adhuc statisticae investigationes necessariae non factae sunt. Sed appropinquatio est quae numerum 620.000 loquentium daret.

Lingua	Loquentes	%
Lingua Asturiana	550.000	88,8
Lingua Legionica	55.000	8,9
Lingua Mirandica	15.000	2,3